ცნობის ფურცელი

VI V. ყოველ-დღიური გამოცემა 1901 ოთხშაბათი, 19 დეკემბერი № 1675

გაზეთის ფასი: წელიწადში—6 მან., თვეში—75 კაპ., ცალკე ნომერი—3 კაპ., ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით" პირველ გვერდზე—10 კ. მეოთხეზე—5 კაპ. ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბის"-„ცნობის ფურცლის" რედაქციის კანტორაში [illegible] ქუჩაზე, № 27 და წ. გამ. ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში (ქვაშვეთის ეკლესიის პირდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირისპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათზე.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію «Цнобисъ-Пурцели»—«Моамбе». ტელეფონი № 372.

სტეფანე გრიგოლის ძე გაგნიძე და ნინო სტეფანეს ასული ჩიქოვანისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებასა პირველი ძვირფასს მეუღლის, ხოლო მეორე დედისა

მარიამისას.

და სთხოვენ მობრძანდნენ მიცვალებულის გასვენებაზე საკუთარის სახლიდან, ნიკოლოზის ქუჩა, № 25, წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში, კუკიაში, ოთხშაბათს, 19 დეკემბერს 10 საათზე. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე. (2—212—2)

თავადი იოსებ შაქროს ძე ნიჟარაძე და მეუღლე მისი კნეინა ნინო ზაქარიას ასული ნიჟარაძისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უდროოთ გარდაცვალებასა ძვირფასის ასულისა თვისისა კნიაჟნა

ქეთევანისას

და სთხოვენ მობრძანდნენ მიცვალებულის გასვენებაზე, 20 დეკემბერს, დილის 10 საათზე. ვაგზლის ქუჩა, სახლი № 6. მიცვალებულს გაასვენებენ ალექსანდრე ნეველის ეკლესიაში, პანაშვიდი ოთხშაბათს, საღამოს 5 საათზე. (2—1)

ქართული თეატრი

ხუთშაბათს, 20 დეკემბერს 1901 წელს

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

პირველად ახალი პიესები

I

პედაგოგები

კომედია 3 მოქ. ოტტო ერნსტისა თარგ. დ. ნახუცრიშვილისა.

II

თაიგული

კომედია 1 მოქ. გადმოკეთებული არ. ქუთათელაძის მიერ.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ.ქ. გაბუნია-ცაგარლისა, ჩერქეზიშვილი, კარგარეთელი, ლეჟავა, ნებიერიძისა, მდივანი; ბ.ბ. გუნია, სვიმონიძე, გამყრელიძე, გედევანოვი, შათირიშვილი, აწყურელი, ერუშაძე, მირიანოვი, სარჯველაძე, იმედაშვილი, წუწუნავა და სხვ.

დასაწყისი სწორედ 8 საათზე. ფასები ჩვეულებრივია.

მზადდება წარმოსადგენად „მუზმუზელა", „თამარ-ბატონიშვილი" და „ორი ჯიბგირი".

რეჟისორი **ვ. გუნია.**

ტფილისის კერძო სამკურნალო

მიხეილ გედევანიშვილისა.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა უქმეების გარდა

დილით:

ვ. ი. ჭიჭინაძე—კბილის სნეულებანი 8—10 საათამდე.

მ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით 9—10 საათამდე.

ი. ზ. ფილდოროვი—შინაგანი და საბავშვო 9—10 საათამდე.

ზ. ვ. მაღალაშვილი—შინაგანი 10—11 საათამდე, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—12 საათამდე.

ექ. ქალი მ. ხ. ბაქრაძე—ბავშვებისა 11—12.

ნ. ტ. მულინი—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა 10—11 საათამდე,

ქ. მ. ელიოზიშვილი—შინაგანი და ბავშვებისა 11—12 საათამდე.

ა. ზ. ბარსუკოვი. დედათა სნეულებანი ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 12—1 ს.

დ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და შინაგანი 12—1 საათამდე.

ი. დ. ბეგთაბეგოვი—სიფილისისა, კანისა და საშარდესი $1\frac{1}{2}$—2 საათამდე.

საღამოთი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი 5—6 საათამდე.

ა. გ. მაღალაშვილი.—შინაგანი და ბავშვებისა 5—6 საათამდე.

ზ. მაღალაშვილი—კვირაობით, 10—12 ს-დე.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევისა და დარიგებისა 50 კაპ.; ოპერაციები და კრაოტები—მორიგებით. ერთი კრაოტი ღარიბთათვის უფასოა.

ადრესი: კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21. (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ტელეფონი № 274. (წლ.)

მკურნალი

მიხეილ გედევანიშვილი

იღებს ავადმყოფებს დილის—12—1, საღამოთი 6—7 ყორღანოვის ქუჩა, № 16, საკ. სახლი, ტელეფონი. 791.

ექიმი

პ. მ. ელიოზიშვილი

ღებულობს ყოველ დღე ავადმყოფებს (შინაგანი და საბავშვო ავადმყოფობით) დილის 12—1 და საღამოთი 5—6 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, პავლოვსკის სახლი № 92.

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ მომავალ საქალაქო არჩევნებისათვის შესადგენ ამომრჩეველთა სიებში შეტანილი იქმნებიან მხოლოდ იმ უძრავ მამულების პატრონები, რომლებზედაც დეკემბრის დასრულებამდე აღარ იქნება დარჩენილი ნედოიმკა საქალაქო გადასახადისა, რომელიც 1901 წლის 1-ლ ივლისამდე იყო შემოსატანი. აცხადებს-რა ამას საქალაქო გამგეობა, სთხოვს ბბ. სახლის პატრონთ იზრუნონ და თავის დროზე შემოიტანონ ხვედრი ნედოიმკა. (ნ. 3—3)

დეპეშა

(«რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან»)

17 დეკემბერი

პეტერბურგი. 16 დეკემბერს ნიკოლოზის რკინის გზით პეტერბურგიდან სამხრეთისაკენ გაემგზავრა დიდი მთავარი პეტრე ნიკოლოზის ძე მეუღლით.

ტვერი. გაიხსნა გუბერნიის თავად-აზნაურთა კრება.

სარატოვი. საგუბერნიო საერო კრებამ, რომელმაც ოთხი დღე მოანდომა ფსიხიატრიული საავადმყოფოს საქმის განხილვას, საჭიროდ სცნო, მიღებულ იქნეს აუცილებელი ღონისძიებანი საქმის გასაუმჯობესებლად.

ჩერნიგოვი. აქ მოვიდა საპყრობილეთა უმთავრეს სამმართველოს უფროსის თანაშემწე, რათა დაწვრილებით დაათვალიეროს საპყრობილის სადგომები.

თოვლიანი დარებია. ერთი გრადუსი სითბოა.

მიტავა. ტელეფონით შეერთდა მიტავა და რიგა.

პენზა. საგუბერნიო საერობო კრება დაიხურა.

ბორისოგლებსკი. პეტერბურგ-აზოვის კომერციული ბანკის განყოფილება, რომელიც ექვსი წლის განმავლობაში მოქმედებდა ბორისოგლებსკში, 16 დეკემბერს შეუერთდა „სევერნი" ბანკს; 17 დეკემბერს აქ ოფიციალურად გაიხსნა „სევერნი" ბანკის განყოფილება.

დიჟონი. სამის ბატარეის შედგენისა გამო სამხედრო მინისტრმა წარმოსთქვა დიჟონში სიტყვა, რომლითაც აღნიშნა ოფიცერთა ერთგულება რესპუბლიკისადმი. შეეხო-რა ჩინეთის საქმეებს, ანდრემ სთქვა, რომ ეს გალაშქრება ხელახლად დამამტკიცებელია იმისი, რომ საფრანგეთის ჯარები პირველია დედამიწაზე.

პეკინი. გარსულ კვირის პარასკევს პეკინში შემოვიდა 2,000 ჩინეთის ჯარის კაცი. ყველა სამხედრო ნაწილებს, რომლებიც საელჩოებს იცავენ, შეატყობინეს, რომ ბოლდიხანი ჩქარის მატარებლით მოვა პოატინფუდან. მეორე მატარებელი მოიყვანს იმპერატრიცას, რომელსაც დიდის ამბით მიეგება იმპერატორი.

ვილდპარკი. 19 დეკემბერს, შუადღის შემდეგ, მოვიდა დიდი ჰერცოგი ჰესენისა. იმპერატორი ძალიან გულით მიესალმა დიდ ჰერცოგს, რომელიც საღამოზე მიდის.

(საღამოს დეპეშები იხილე მე-4 გვერდზე)

ჟურნალ-გაზეთებიდან

სამხრეთ აფრიკა. ბურები ისეთი გაჯგაცები არიან, რომ უკეთესი ნუღარ გინდათ. მაგრამ გაჯგაცობასთან ნამდვილი კაცური კაცობიც არიან. თვითონ მოსისხლე მტრებიც კი ძალა უნებურად აქებენ იმათ რაინდულ ქცევასა და კაი-კაცობას. აი სწორედ ასეთი ნამდვილი კაცი-ადამიანი ყოფილა ბურების სარდალი კრიუცინგერიც. როგორც გაზეთები სწერენ, ახალგაზდა სარდალს ერთი თავისი ამხანაგის გადარჩენა მოუნდომებია, ამ შველის დროს დაჭრილა და ინგლისელებს ხელში ჩავარდნია. ინგლისური გაზეთები სწერენ, კრიუცინგერი ნამდვილი გმირივით მოიქცაო.

თვით შოვინისტური გაზ. «დეილი მაილ»-ი დაწვრილებით ახასიათებს კრიუცინგერს და ამბობს, რომ მეტად თავაზიანად და ლმობიერად ექცეოდა ტყვეებსაო. ვისაც კი ტყვედ წაიყვანდა, სამი დღის შემდეგ ყველას ანთავისუფლებდა და ყოველთვის სურსათსაც გაატანდა ხოლმე თანა. თუ ტანისამოსს ართმევდა, იმ წამსვე რაც ღირდა, იმდენ ფულსაც დაუთვლიდა ხოლმე.

კრიუცინგერმა ერთხელ ერთი პატარა რაზმი დაატყვევა. ბურების სარდალი და მისი ჯარისკაცები ისე კარგად ექცეოდნენ ტყვე ინგლისელებს, რომ სწორედ თავი შეაყვარეს. როცა განთავისუფლდნენ და შინ წასვლა დააპირეს, ინგლისელებმა ხმა მაღლა გამოუცხადეს პატივისცემა და სიყვარული თავიანთ სტუმართ-მოყვარე «მტერსა»; კრიუცინგერმაც, პატივის ცემის ნიშნად, შლიაპა მოუხადა განთავისუფლებულ ტყვეებს.

«მორნინგ პოსტ»-ი კი ამტკიცებდა, რომ კრიუცინგერი უდიერად იქცეოდაო. კრიუცინგერის ცუდს იმაზე მეტს ვერას იტყვიან, რომ ჯაშუში ზანგები დაახვრეტა თოფით. ჯაშუშის მოკვლა ცუდად არას დროს არ ჩაითვლება. ჯაშუშს ანგლიაშიც კი დახვრეტავს თოფით.

✡ მეორე ჭაბუკი სარდალი შეფერსიც დიდ განსაცდელშია ჩავარდნილი. ხომ იცით: ათას წილად სიკვდილი სჯობს კიტჩენერის ხელში განსაცდელსა. გრაფ რეინეტიდან იწერებიან: შეფერსის საქმის გარჩევა, ეს არის, ეხლა დაიწყეს. ბურების სარდალს ბევრს დიდ ბრალსა სდებენ: კაცების დახოცვას, მატარებლების გადაჩეხას, ცეცხლის წაკიდებას და ბევრს კიდევ სხვა მძიმე დანაშაულსა.

ბურების სარდალი პროტესტს აცხადებს: სულ ტყუილად მაბრალებენ მაგ დანაშაულებსაო, ნება არა გაქვთ, ისე მომექცეთ, როგორც ყაჩაღსაო. თითონ ინგლისელებიც ამბობენ, რომ სასამართლოში შეფერსი საკვირველად დინჯად, თავდაჭერით იქცევაო. ისე უჭირავს თავი, «როგორც წმინდა ინგლისელსაო». ინგლისელს მეტად უნდა მოეწონოს კაცი, რომ ამ სიტყვით აქოს.

შეფერსი — ხომ იცით კიდეც — სულ 23 წლის ახალგაზდაა. ავადმყოფობის დროსაა დატყვევებული, ეხლაც კიდევ ავადაა და ამიტომ სასამართლოში სავარძელში ზის და მოსამართლეებსაც მჯდომარე ელაპარაკება. ნიჭიერი სარდალი სრულებით არხეინად ელის სასამართლოს განაჩენს, თუმცა კი შეიძლება შეფერსსაც სხვა სარდლებივით მეტად სასტიკი სასჯელი გადასწყვიტონ.

✡ ბურები სთხოვენ სახელმწიფოებს, თქვენი დახმარება არ გვინდა, ოღონდ თქვენ ინგლისსაც ნუ შეეწევით: ცხენებს, ჯორებს და სამხედრო სურსათს ნუ მიჰყიდით, ნეიტრალიტეტი მტკიცედ დაიცვით, ოღონდ ტოლს კი ნუ დაგვიდებთ და ჩვენ ვიცით და ინგლისელებმაო, დე, გასწყდეს, სადაც წყრიდაო. მაგრამ სახელმწიფოებმა ეს მცირე შემწეობაც კი არ მისცეს ბურებს. ინგლისი თითქმის ყველა სახელმწიფოში დაუბრკოლებლივ ჰყიდულობს ცხენებსაც, ჯორებსაც და სამხედრო სურსათსაც. გაზეთი «ტაიმს»-ი სწერს: 1 ოქტომბრიდან 30 ნოემბრამდე ინგლისის მთავრობამ შეერთებულ შტატებში 143,050 ცხენი და ჯორი იყიდა, სულ 25 მილიონი მანეთისა და სამხრეთ-აფრიკაში გაგზავნაო.

ბურებს განა ეს იმედი ჰქონდათ ახალი პრეზიდენტი რუზველტისა? «სად არის ქვეყანა, სად არის სამართალიო!»—დიდი ხანია უთქვამს ქართველ კაცს. რუზველტმა ბევრი სხვა იმედიც გაატრუა, ჯერ-ჯერობით მაინც, მაგრამ ამაზე კიდევ სხვა დროს მოგახსენებთ.

ინგლისი. დიდი ამბები ხდება ინგლისში. სამხრეთ-აფრიკის ომმა ცალკე გააჭირა საქმე, ცალკე უცხოელი ვაჭრებისა და მრეწველების მეტოქეობამ. გერმანელებმა და ნამეტნავად ამერიკელებმა უცხოეთის ბაზრები თითქმის სულ წაართვეს ხელიდან ინგლისელებს; უცხოეთის ბაზრებს ვინა სჩივის, ინგლისშიაც ბევრი საქმე ჩაიგდეს ხელში ამერიკელებმა. საშინაო სოციალური რეფორმებისა ხომ ჩამი-ჩუმიც აღარ ისმის. ეხლანდელმა მთავრობამ ყველას თავი შეაძულა. ლიბერალ-უნიონისტებისა და კონსერვატორების შეერთებულმა დასმა თვით თავიანთ ერთგული მომხრეების იმედიც კი გაატრუა. საკვირველი, თუ საშინაო საქმეებში ვერავითარი გამჭრიახობა ვერ გამოიჩინა. პირველი მინისტრი ლორდ-სოლსბერი წინად განთქმული იყო, როგორც გამჭრიახი პოლიტიკოსი და გარეშე საქმეების მცოდნე, მაგრამ ეხლა დაბერდა, დაჩაჩანაკდა და ეს უნარიც დაჰკარგა. ინგლისის «ბოროტი სული» ჩემბერლენი მოხუცებულ პირველ მინისტრს სულ «ლეკურ ბუქნას» ათამაშებს. სული და გული ეხლანდელი სამინისტროსი კოლონიების მინისტრი ჩემბერლენია. რაც უნდა, იმას სჩადის. ჩემბერლენს გარდა, ეხლანდელ მინისტრებში მხოლოდ ორი კაცი-ღა ურევია ნიჭიერი: ფინანსთა მინისტრი ჰიქს-ბიჩი და შინაგან საქმეთა მინისტრი რიჩი. დანარჩენი მინისტრები არაფრით არ არიან მესანიშნავნი, იმის გარდა, რომ სოლსბერის და ჩემბერლენის ან თვისტომები, ან მეგობრები არიან. ამიტომ ხალხი თანდათან რწმუნდება—თუ გვინდა, რომ ინგლისს ეშველოს რამე, ეს მთავრობა უნდა გამოიცვალოს და სხვა უფრო შესაფერისი ნიჭიერი ხალხი დავაყენოთ მინისტრებადაო. ამიტომაცაა, რომ მთელი ინგლისი ასე მოუთმენლად ელოდა ლორდ როზბერის სიტყვას და ასეთი დიდის ყურადღებით მოისმინა მისი ნალაპარაკევი. ამის თაობაზე «რუსსკია ვედომოსტი»-ს ლონდონელი კორესპონდენტი იწერება:

«მთელი ინგლისი გზა-დაბნეულ კაცს მოაგონებდა (სხვა ქვეყანას რომ ასეთი საშინელი გაჭირვება დასდგომოდა, ნამდვილად შიშის ზარი დაეცემოდა იქაურ ხალხს). ამიტომაც ყველა ელოდა, აბა რას იტყვის პირველ მინისტ-

რად ნამუთვი ლორდ-როზბერით? როზბერიმ ჩესტერფილდში მთელი ორი საათი ილაპარაკა. ვნახოთ, რა პასუხი მისცა ხალხსა. ყველაზე წინ ჩვენ ვხედავთ, რომ ორატორს ეხლანდელი ოპოზიციის შეერთება გუნებაშიაც არა ჰქონია. როზბერის სწადიან მარტო, რომ ახალი დასი შეადგინოს, ლიბერალ-იმპერიალისტები (ასკვიტი, გრეი, გოლდანი) და ლიბერალ-უნიონისტები (ჩემბერლენის მომხრეები) შეაერთოს. ეს დასი ნამდვილად მძლავრი დასი იქნებოდა, იმიტომ რომ იმპერიალისტებს დიდი ძალა აქვთ ეხლა ინგლისში. დიდ-დიდ მემამულეებს დონე გამოულიათ, მსხვილ ფინანსისტებს და კაპიტალისტებს კი თან-და-თან ემატებათ. ეხლა ესენი ბატონობენ ინგლისში. ამიტომ დიდი მემამულეების წარმომადგენლებს კონსერვატორებს მაგდენი გავლენა აღარ შერჩათ, ფინანსისტების წარმომადგენელ ლიბერალ-იმპერიალისტები და ლიბერალ-უნიონისტები კი პირიქით თან-და-თან მძლავრდებიან. სახელმწიფო ყველა საქმეები და მეტადრე გარეშე პოლიტიკა (უცხოეთის ბაზრების დაჭერა და კოლონიების შეძენა) სულ ამათ ნებაზე მიდის. ამიტომ ყველა იმპერიალისტების შეერთებას დიდი მნიშვნელობა ექნება. მაგრამ, მაგარი კიდევ ისაა, რომ ინგლისში ვერც ერთი დასი ვერ შესდგება, თუ უბრალო ხალხმა მხარი არ მისცა; ხალხის გულის მოსაგებად კიდევ სოციალური რეფორმებია საჭირო. დიდ რეფორმებს კი (ახალი საფაბრიკო კანონები, მუშებისა და კაპიტალისტების დავების გარდასაწყვეტად საგანგებო სასამართლო, სახელმწიფო პენსია მუშებისათვის) ახალი დასი ვერ დაჰპირდება ხალხს, რადგანაც ამ რეფორმებით დიდ მეფაბრიკეებს გადაიკიდებდა, მით უმეტეს, რომ კაპიტალისტების საქმე ამ ჟამად, ცუდა არ იყოს, ვერ მიდის კარგად. ამიტომ როზბერი ამნაირ რეფორმებს ჰპირდება ხალხს: მუშებისათვის იაფ სადგომებს აგაშენებთ, ვეცდებით ლოთობა მოვსპოთ და განათლება გავაძლიეროთო. ეს რეფორმები, რასაკვირველია, საჭიროა, მაგრამ საკმარისი როდია. როცა ომი გათავდება, პატრიოტული გრძნობა განელდება, ხალხი როდიღა დაკმაყოფილდება ამისთანა რეფორმებით.“

დანარჩენსაც ხვალ მოგახსენებთ.

ახალი ამბავი

◆ შაბათს, 22 დეკემბერს, ტფილისის საკრებულოს დარბაზში ქ-ნ სარაჯიშვილისა და კნ. ო. თ. ჭავჭავაძის მეთაურობით გაიმართება **კონცერტი** და ქართულ-ევროპიული ცეკვა-თამაში. შემოსავალი ამ კონცერტისა გადადებულია ქ. შ. წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგადოების სასარგებლოდ. ბილეთები უკვე მრავალი იყიდება. იმედია, მთელი საზოგადოება დაესწრება კონცერტს, რომლის პროგრამა საუცხოვოდ არის შედგენილი და ამასთანავე ჩვენს სიმპატიურს დაწესებულებასაც კარგს დახმარებას გაუწევს.

◆ ტფილისის პოლიცმეისტრის კანცელარიასთან დაარსებულ იქმნება **„საადრესო სტოლი“**, რომლითაც ჯერ-ჯერობით ისარგებლებენ მხოლოდ სხვა-და-სხვა სახელმწიფო დაწესებულებანი. ერთს წელს ამ დაწესებულების შესანახ ხარჯად კავკასიის მთავარ-მართებელს გადაუდვია 3000 მან., შემდეგ მისი შენახვა დაეკისრება ტფილისის ქალაქის თვით-მმართველობას.

◆ 1899 წელს, ტფილისის გუბერნიის სამღვდელოების დეპუტატების საზოგადო კრებაზე აღიძრა საკითხი იმის შესახებ, რომ სამღვდელოება თვისი **მღვდელ-მოქმედების გასამრჯელოს** ღებულობდეს არა პირდაპირ ხალხისაგან, არამედ იყოს ერთი გარდაწყვეტილი ხარკი, რომელიც პოლიციის საშუალებით იკრიბებოდეს და ეძლეოდეს მღვდლებს. რადგანაც მაშინ ამ საკითხის შესახებ ვერავითარს გამორკვეულს მოსაზრებას ვერ დაადგნენ, საზოგადო კრებამ გადასწყვიტა ამოერჩიათ განსაკუთრებული კომისია, რომელსაც უნდა შეემუშავებინა მოხსენება და შემდეგ დეპუტატთა კრებისათვის წარუდგინა და კიდეც ამორჩეულ იქმნა კომისიის წევრებად 14 სასულიერო პირი, მაგრამ ეს კომისია აქამდე არ შეკრებილა და საქმე კიდეც მივიწყებულა. მხოლოდ ამ დღეებში შეიკრიბნენ კომისიის წევრები და 17 დეკემბრიდან კიდეც შეუდგნენ მინდობილების შესრულებას.

◆ იმის გამო, რომ ტფილისის მოქალაქეთა მოურავი ედიგაროვი თანამდებობიდან გადაყენებულია, და რომ იმისი კანდიდატიც დღემდის არა სჩანს, ტფილისის გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელმა საჭიროდ სცნო, ეხლავე იქმნენ ამორჩეულნი ტფილისის **მოქალაქეთა გამგეობის მოხელენი.** ამისთვის გუბერნიის უფროსმა წინადადება მისცა ტფილისის პოლიცმეისტერს, რომ მოიწვიოს 30 დეკემბრისთვის პოლიციის უბნებში ყველა მოქალაქენი, რათა აირჩიონ დეპუტატები მოქალაქეთაგან არა ნაკლებ ასის კაცისა მთელი ქალაქისთვის. ამორჩეულმა დეპუტატებმა თავის მხრით უნდა აირჩიონ 6 იანვარს 1902 წელს მოქალაქეთა და ხარჯთ-აკრების მოურავები და მათი კანდიდატები 1902 წლიდან სამის წლით („კავკაზი“).

◆ ტფილისის გუბერნატორმა წარუდგინა სათანადო მთავრობას **ღარიბ სტუდენტთა დამხმარებელის** ტფილისის საზოგადოების წესდების პროექტი, რომელშიაც შეცვლილია ამ პროექტის მეორე მუხლი, თანახმად დამფუძნებელთა განცხადებისა. ამ საზოგადოების თანხის დასაარსებლად დამფუძნებელთ გადაწყვიტეს, გამართონ ტფილისის კრუჟოკში 12 იანვარს, ტატიანობა დღეს, ბალი, როგორც ეს წინა წლებში იმართებოდა.

◆ ქალაქის საექიმო გამგეობაში აღიძრა კითხვა იმის შესახებ, რომ ტფილისში **კიდევ სამი აფთიაქი გაიხსნას**, რადგანაც ხალხის რიცხვი ძალიან გაიზარდა და აწ არსებული აფთიაქები ყველას ვერ აკმაყოფილებენ. აფთიაქის გახსნის მსურველები ბევრი გამოჩნდა. ბ. გუბერნატორს ამის თაობაზე ათამდე თხოვნა მიუღია.

◆ პირველი სავაჟო გიმნაზიის **დირექტორს ბ. მარკოვს**, როგორც გვატყობინებენ, პეტერბურგის სამოსწავლო ოლქში დიდ ადგილს აძლევენ.

◆ ტფილისის საგუბერნიო საქალაქო საქმეთა საკრებულოში აღიძრა საყურადღებო კითხვა შესახებ იმისა, რომ ჰქონდეთ უფლება საბჭოს ხმოსნებს, რათა მათ **დაიჭირონ თანამდებობანი (ჯამაგირით)** ქალაქის თვით-მმართველობაში. როგორც გვატყობინებენ, საგუბერნიო მთავრობამ ამის წინააღმდეგ გამოსთქვა თავის მოსაზრება, რადგანაც ხმოსნები უიმისოდაც დაახლოვებულნი არიან ქალაქის გამგეობასთან და იქვე რომ თანამდებობა იქონიონ, არ შეეძლებათ მათ თავისუფლად სამსახური: ერთმანეთის მორიდება ექნებათო.

◆ „კავკაზს“ ატყობინებენ ყარსიდან დეპეშით: „17 დეკემბერს, საფოსტო სადგურის „მარილის მადანი“-ს ახლო კავკასიის ოლქის გზათა ყარსის განყოფილების მეორე დისტანციაზე, **აფეთქდა კანტორა** მოიჯარადრისა. რომელიც აკეთებს გზატკეცილს ოლთიდან მერდენევამდის. მოკლულია ერთი ათის თავი, დაჭრილები არიან ორი კონტორშჩიკი, აფეთქების მიზეზი ჯერ არ იციან. გამოძიება სწარმოებს“.

◆ საგუბერნიო ექიმის თანაშემწე ბ. ბროძელი გაიგზავნა გორის მაზრაში **აფთიაქების** სარევიზიოდ.

◆ სოფელ მეჯვრისხევში, გორის მაზრაში, იხსნება **საექიმო თავშესაფარი** (ქსენონი) გლეხთა საზოგადოების ხარჯით.

◆ მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორი, რომელმაც ქალაქის თავის მოადგილეს გამოუგზავნა განათლების სამინისტროსაგან დამტკიცებული წესდება შესახებ ორის სტიპენდიანტისა მოსკოვის უნივერსიტეტში **ამირეჯების სახელზედ**, სთხოვს მას, რომ ამორჩეულს სტიპენდიანტებზე ქალაქმა დროით აცნობოს ხოლმე უნივერსიტეტს, სწავლის დაწყებამდე, 15 ივლისს, და ამასთანავე თავის დროზე წარმოგზავნოს ხოლმე ლექციების ფული.

◆ გუშინ ტფილისის ქალაქის თავის მოადგილემ მიმართა ბ. გუბერნატორს მოხსენებით, შესაძლებლად სცნობს თუ არა იგი, რომ დაამტკიცოს ქალაქის საბჭოს დადგენილება მაზე, რომ თვით მართველობას ჰქონდეს ნება **იხელმძღვანელოს ამ წლის ხარჯთ-აღრიცხვით** მომავალში, ვიდრე დამტკიცებულ იქნება ახალი ხარჯთ-აღრიცხვა.

◆ ქალაქის სასკოლო კომისიამ ქალაქის პირველ დაწყებითი სკოლების გამგეთ მოაგონა, რომ მომავალ დღესასწაულებში ბავშვების **გასართობებისთვის** იფიქრონ. იმათ შეუძლიათ დაწესებული სახარჯო ეხლავე მიიღონ—სამ-განყოფილებიან სკოლაზედ 40 მანეთი, ორ-განყოფილებიანზედ—20 მან. და ერთზედ 25 მან.

◆ ქალაქის სასანიტარო-საექიმო საბჭოში განსახილველად შეტანილია პროექტი **საგანგებო დაწესებულებათა** შესახებ ქალაქის ტრაქტირების გახსნისა და შენახვისა. ეს პროექტი მალე უნდა განიხილოს სასანიტარო საექიმო საბჭომ, რადგანაც წესდება შემოღებულ უნდა იქმნას მომავალ წლიდან.

◆ ტფილისის პოლიცმეისტერს **საჩივრები მიართვა** რამდენიმე ინტელიგენტმა მცხოვრებმა ქალაქში, რომ მეტის-მეტად ცუდად იქცევიან ზოგიერთი აბანოების მოსამსახურენი, მეტადრე ქალებთან, რომელთაც თავხედურის ქცევით და სიტყვებით შეურაცხყოფას აყენებენ.

◆ შაბათს, 22 დეკემბერს, ქალაქის გამგეობის სადგომში სხდომა ექმნება საბჭოს იმ კომისიას, რომელმაც უნდა განიხილოს, თუ რამდენად შესაძლებელი იქმნება სოლოლაკის მთის ქვეშ **ტუნელის** გაყვანა და იქ ცხენის რკინის გზის გამართვა.

◆ როგორც დაბა ზესტაფონიდან გვწერენ, 16 დეკემბერს, საღამოს ოთხ საათზე მოხდა ერთი **მკვლელობა.** ვინმე შოთაძემ სასიკვდილოთ დასჭრა ნადირაძე. ზემოხსენებულ პირებს ლაპარაკი მოსვლოდათ ხარების ყიდვა-გაყიდვაზე. შოთაძემ ჯერ მათრახით სცემა ნადირაძეს და მერე კი ექვსჯერ რევოლვერი ესროლა, ოთხი ტყვია აქვს მოხვედრილი. შოთაძე თუმცა გაიქცა, მაგრამ გამომძიებელის მწერალმა, ბ. ვანო ცქიციშვილმა, დაიჭირა.

◆ თიანეთის მაზრიდან გვატყობინებენ: „აქეთ წელს **კარგი მოსავალი** იყო საზოგადოდ და განსაკუთრებით პურისა. ამ ჟამად აქ მშვენიერი დარი სდგას. გამდიდრების მადა ისე მოედვა ხალხს, რომ ლამის მიმდინარე სამუშევრებსა და საქმეებს თავი მიანებონ ოქროს მადნების ძებნაში. ამ ჟამად აქ გაცხარებული კვლევა-ძიებაა სპეციალისტ ინჟენერებისაგან, რომ ეგებ სადმე ოქროს მადანს წააწყდნენ“.

◆ გუშინ, საღამოს 5 საათზე, ქვაშვეთის საეკლესიო შენობას, რომელიც გოლოვინის პროსპექტზეა გაშენებული, ცეცხლი გაუჩნდა. ამ შენობაში ბევრი მაღაზიებია და, სხვათა შორის, ქაღალდით მოვაჭრე „პალიზენის“ ფირმის ქაღალდის საწყობიც. აი, ამ საწყობის სარდაფში გაჩენილიყო ცეცხლი და, ვიდრე ქუჩაზე მოსიარულეთ არ შეამჩნიეს ფანჯრებიდან გამოსული ბოლი, პატრონებმა არა იცოდნენ რა თურმე. ცეცხლი ჩქარა ჩააქრეს. „პალიზენის“ ქაღალდის საწყობი დაზღვეული ყოფილა „კომპანია ნადეჟდას“ საზოგადოებაში.

◆ **ხვალ, 20 დეკემბერს, ტფილისის სამოსამართლო პალატაში განსახილველად დანიშნული არიან საქმეები: არტემ ჭაბუკიანისა, რომელსაც კაცის მოკვლის განზრახვა ბრალდება და მარიამ მჭედლიძისა, რომელსაც ჩუმად არაყის გამოხდა ბრალდება.**

◆ მოგვივიდა ჟურნალ «ჯეჯილის» მე-12 ნომერი; ამ №-ში მოთავსებულია:

1) წინა სიტყვაობა აკაკისა—2) ვირი ლექსი აკაკისა—3) სამაგიერო (ამბავი) თ. რაზიკაშვილისა—4) წარღვნა (ოვიდიუსიდან) ა. ყუმისთაველისა—5) შერყეული თომა მოთხრობა ან. წ—სა,—6) მტრედის და კატის მეგობრობა (რუსულიდან)—7) ლედი ჯენ მოთხრობა, გაგრძელ. ბა—ელ. წერეთლისა—8) მამაი (რუსულიდან).—9) მცენარე და მისი ცხოვრება—ი. გომართლისა და სხვა.

◆ 249 ვერსის გზის ასაქცევიდან იტყობინებიან, რომ 16 დეკემბერს მუშა შაქრო კრიპაშვილი, რომელსაც უნდოდა №-253 მატარებელზე შემხტარიყო, ვაგონებ ქვეშ მოჰყვა. ვაგონის თვალმა მოგლიჯა მარცხენა ფეხის ქუსლი.

ქუთაისის ახალი ამბები

〜 **ქართ. შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობის უკანასკნელ სხდომაზე ქუთაისის სათავად-აზნაურო სკოლის სამზრუნველო კომიტეტის წევრებად დანიშნულ** იქმნენ შემდეგნი: თავ. კირ. ლორთქიფანიძე, დავ. არ. ლორთქიფანიძე, დავ. ბაქრაძე, დავ. ბეს. ხელთუფლიშვილი, სერგო ჯაფარიძე, იასონ ბაქრაძე და პარმენ ჭიჭინაძე.

〜 როგორც მკითხველმა უწყის, ქუთაისის გუბერნიაში დღემდე 450-მდე სამრევლო სკოლა იყო დაარსებული, რომლებიც ს[illegible] სხვა წყაროებიდან ჰპოულობდნენ საჭირო თანხას. 1899 წელს მთავრობამ 4,000 მანეთით გაამლიერა მის მიერ დანიშნული თანხა. მომავალ 1902 წლის ხარჯთ-აღრიცხვაში კი, როგორც გადმოგვცემენ, სამრევლო სკოლების თანხისათვის შესამჩნევად მოუმატნიათ. განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოს სამრევლო სკოლების თანხისათვის.

〜 ამ მოკლე დროში, როგორც გავიგეთ, ქუთაისის სააზნაურო ბანკის მმართველი დაათვალიერებს ბანკზე დარჩენილს სოფლის მამულებს.

〜 ქუთაისის რეალურ სასწავლებლის დირექტორად დანიშნულს ბ. კოვენკოს საერო განათლების მინისტრის წინაშე თხოვნა აღუძრავს, რომ ნუ გადიყვანენ მას იმ ადგილიდან, რომელიც მას უჭირავს ქ. პიატიგორსკში. ასე რომ ბატონი მამონტოვი ჯერ-ჯერობით კიდევ უნდა დარჩეს ქალ. ქუთაისში.

ტფილისის «მამათა» დარბაზიდან

ძლივს ათის 15 წამზე შეიკრიბნენ ხმოსნები და დაიწყო საბჭოს სხდომა. განსახილველი იყო სულ 20 საქმე; ამათგან 8 უნდა განეხილათ 3 დეკემბერს, 4—ათს დეკემბერს და 8-აც გუშინ წინ. ხმოსნები დიდის სიმხნითა და ენერგიით შეუდგნენ საქმეს და საათ-ნახევრის განმავლობაში 18 საქმე ჩააბულბულეს. ასეთის ნაყოფიერის შრომის შემდეგ „მამები“, რასაკვირველია, მოიქანცნენ და განუხილველი კითხვები შაბათისათვის გადასდეს.

ჩვეულებრივ ფორმალურ წესების შესრულების შემდეგ სიტყვის ნება ითხოვა ხმ. ნ. არღუთინსკიმ და დაახლოვებით სთქვა შემდეგი: ეს ერთი ხანია მეტად გაჭირდა ხმოსნების შეკრება. საბჭოს სხდომები ვერ სდგება და ამიტომ ბევრი საქმე რჩება განუხილველი. მიზეზი ამ სამწუხარო მოვლენისა ის კი არ არის (ნუ თუ?), რომ ხმოსნებს არ ეინტერესებათ ქალაქის საქმეები, არამედ ის, რომ ცოტანი ვართ რიცხვით. ეხლა ხმოსნების რიცხვი 56-ია; ამათგან 13 ტფილისში აღარ იმყოფება; დაგვრჩა 43. ასე რომ ეხლანდელის წესის მიხედვით, ჩვენ ვერ გადავწყვეტთ ვერც ერთ ისეთ კითხვას, რომლისათვის საჭიროა 40 ხმოსნის დასწრება. რადგანაც სექტემბრამდე ახალი ხმოსნები არ გვეყოლება, ამ ხანამდე მეტად გაჭირვებულ მდგომარეობაში ვიქნებით. ამიტომ კავკასიის მთავარ-მართებლის საშუალებით გამოვითხოვოთ დროებითი ზომა—საბჭოს კანონიერ სხდომისათვის საჭირო იქმნეს 18 ხმოსანი და არა 27, როგორც ეხლა არის.

ეს საკითხი თურმე წინადაც აღძრულა, როგორც ეს არ. ბაბოვმა გვამცნო. ამავე ხმოსნისაგან შევიტყეთ, რომ პეტერბურგში კანონიერ სხდომის შედგენისათვის საჭირო აღარ ყოფილა ხმოსანთა რიცხვის $1/3$-ის შეკრება. ხმოსნებ დოლუხანოვისა და სულხანოვის აზრით კი საქალაქო დებულების ის მუხლი, რომელიც თხოულობს საბჭოს კანონიერ სხდომისათვის ხმოსანთა მთელ რიცხვის $1/3$-ს, უნდა გავიგოთ სხვანაირად, ვიდრე აქამდე გვესმოდა: $1/3$ უნდა ვიანგარიშოთ იმ ხმოსნებისა, რომელნიც ეხლა გვყავს და არა იმათი, რომელიც უნდა გვყავდეს. თ. არღუთინსკის მიერ აღძრულ საკითხის განხილვა მოხდება შემდეგ მორიგ სხდომაზე.

ჩვენის მხრივ დავუმატებთ, რომ თ. არღუთინსკის მიერ ნაჩვენები საშუალება, თუნდაც განხორციელდეს იგი, საქმეს არ უშველის. ერთად ერთი საშუალება ეხლანდელ ხმოსნების „გაბეჯითებისა“ ჩვენმა კარიკატურისტმა წარმოადგინა—დაიქირავეთ მუშები და ტაჩკები, იყიდეთ თოკები და ამ „რეალურ“ საშუალებით იმოქმედეთ, სხვა ზომა ტფილისის ეხლანდელ „მამებზე“ ვერ გასჭრის—ვერ ბრძანდებიან მაინცა და მაინც ნაზის გრძნობიერების პატრონები.

მომავალ წლისათვის მაინც გაწესდა, თუ

რომელ რიცხვებში უნდა მოხდეს საბჭოს სხდომები: იანვარში—7,21,28, თებერვალში—4, 18, 25, მარტში—4, 18, აპრილში—8, 22, 29, მაისში—13, 27, ივნისში—10, 17, სექტემბერში—2, 16, ოქტომბერში—7, 28, ნოემბერში—4, 11, 25, დეკემბერში—9 და 6.

რადგანაც ტფილისის ქალაქის ყველა გამგეობას უცვლელ და შეურყეველ წესად ჰქონია შემოღებული ხარჯთ-აღრიცხვის დროზე არ შედგენა, ეხლანდელ გამგეობასაც ვერ შეუდგენია იგი მომავალ წლისათვის და ამიტომ თხოულობს საბჭოსაგან ნება მოგვეცი ამ წლის ხარჯთ აღრიცხვის მიხედვით ვხარჯოთ ერთ ხანს მომავალ-წელსაცო. არ. ბაბოვს ძალიან სწყინს ეს გარემოება. მაგრამ საბჭო მაინც თანახმაა გამგეობის წინადადებისა. საფრანგეთის პარლამენტიც ხომ ხშირად იძლევა „პროვიზუარ“-ების ნებართვას. თავჯდომარე შესტაკოვი სთხოვს საბჭოს, რომ ეს დადგენილება ჟურნალის ხელის მოწერამდე იქმნეს წარდგენილი გუბერნატორისათვის დასამტკიცებლად. საბჭომ შეიწყნარა ქალაქის თავის მოადგილის თხოვნა.

ქეიფი და ლხინი ხომ ტფილისლების სატრფიალო საგანს შეადგენს და არ უნდა გაგვიკვირდეს, რომ ჩვენ საბჭოს ხშირად სთხოვენ ხოლმე სხვა-და-სხვა პირები სამიკიტნოების გახსნის ნებართვას. გამგეობაცა და საბჭოც ხალისით ეგებებიან ხოლმე ამ გვარ თხოვნებს და დაუბრკოლებლივ აკმაყოფილებენ მათ. გუშინ წინაც ყველა მთხოვნელები დააკმაყოფილეს. ხმ. თ. არღუთინსკით არ მოსწონს ამგვარი მოვლენა. მისის აზრით, საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს სამიკიტნოების გახსნის საქმეს—სამიკიტნოები ლოთობას, გარყვნილებას და ავკაცობას უწყობენ ხელსა და ჩვენი მოვალეობაა არ გავამრავლოთ ისინიო. ამავე აზრისაა არ. ბაბოვიც, რომელიც საკუთარის თვალით დარწმუნებულა, რომ სამიკიტნოებში მცირე წლოვანებიც კი დადიან და ყომარბაზობას ეჩვევიან. ხმ. ბუდღანოვი ჰფიქრობს, რომ სამიკიტნოების შემცირება ვერ შეამცირებს ლოთობას და გარყვნილებას, რადგან ამ მოვლენათა მიზეზი უფრო ღრმა არისო, მაგრამ მაინც იმ აზრისაა, რომ სამიკიტნოს გახსნის ნება-რთვის მიცემის დროი მთხოვნელის ზნეობრივი პიროვნებაც უნდა იქმნეს მხედველობაში მიღებულიო. გამგეობის წევრმა ხოსროევმა ყველა დაამშვიდა—ტფილისის პოლიცმეისტერთან ერთად სხდომები გვაქვს, საკითხს ვირკვევთ, შევადგენთ სავალდებულო დადგენილებებს, რასაკვირველია, ყველა თქვენს შენიშვნებსაც სახეში მივიღებთ და მაშინ შეგვეძლება უკეთ გამოვიყენოთ უფლება სამიკიტნოების გახსნის ნება-რთვის მიცემისაო.

გეხსომებათ, პასუხის გებაში მიცემული და ეხლახან გამართლებული გამგეობის ყოფილი წევრი ივანენკო საფინანსო კომისის წევრად აირჩია საბჭომ. საკრებულომ არ დაამტკიცა ეს არჩევანი—ივანენკო პასუხის გებაშია მიცემული და ხსენებულ კომისის წევრობის უფლება არ აქვსო. საბჭომ განასაჩივრა საკრებულოს დადგენილება სენატში; მაგრამ, როგორც გუშინწინდელ სხდომაზე შეატყობინა ბ- შესტაკოვმა საბჭოს, სენატიც საკრებულოს აზრის, ყოფილა.

ისიც გეხსომებათ, რომ განსვენებულმა მირზოევმა დიდ-ძალი ქონება დაუტოვა ქალაქს სხვა-და-სხვა სასწავლებლებში 90-ის სტიპენდიის დასაარსებლად. საბჭომ მიიღო განსვენებულის ანდერძი, რასაც ანდერძის აღმსრულებლებს შეატყობინებენ. სტიპენდიის დანიშვნა ჯერ განსვენებულის ქვრივის ხელში იქნება, შემდეგ მის ქალის ხელში და მერე კი ქალაქის სრულს განკარგულებაში იქნება.

უინციდენტოთ საბჭოს ამ სხდომასაც არ ჩაუვლია. მიწის მზომელი კაჩანი სთხოვდა საბჭოს დამატებით ჯილდოს დასაფასებელ ლიტოგრაფიულ პლანშეტების გაკეთებაში (უარი უთხრეს). ხმ. ბუდღანოვმა ამ კითხვის გამო აღნიშნა ის გარემოება, რომ ეს პლანშეტები ვერ არის სწორედ შედგენილი და გამგეობას მათ დაბეჭდვამდე უნდა მიექცია ყურადღება ამისათვის და გაესწორებინა შეცდომებიო. ბ. შესტაკოვი ერთ ხანს წინააღმდეგი იყო ამ საგანზედ ელაპარაკნათ, მაგრამ ბოლოს ლაპარაკის ნება მისცა მსურველებს. თ. ჩერქეზიშვილის აზრით, შეცდომების გასწორებას ორი წელიწადი მოუნდებოდა ქალაქის მიწის-მზომელიო (საგანგებო კომისია მთელი წელიწადი მუშაობდა ამ საქმეზეო) და ეს არც ისე საჭიროა, რადგან დამფასებლები შეცდომებიან პლანშეტებითაც იოლად წავლენო. არ. ბაბოვი არ დაკმაყოფილდა გამგეობის წევრის ამ ახსნით და ამტკიცებდა, რომ გამგეობა მოვალე იყო ჯერ შეესწორებინა შეცდომები და მერე დაებეჭდვინებიაო. ზოგი ხმოსანი უკმაყოფილო იყო აღძრულ კამათისა (უთუოდ სახლში ეჩქარებოდათ) და ამ უკმაყოფილების გამომთქმელი ა. ალიბეგოვი შეიქმნა—მეტად აღელვებისა და რაც შეეძლო მაღალის ხმით ამტკიცებდა, რომ თუ ხმოსნები არ დადიან საბჭოში, სულ იმათი ბრალია, ვინც ბევრს ლაპარაკობს განსახილველ კითხვებზე ან მათ გამოვო.

ეს ალიბეგოვი ქალაქის კონტრაგენტი გახლავთ. როგორც ვიცით, ტფილისის საბჭომ ამას წინათ ის აზრი გამოსთქვა, რომ ხმოსნობა და ქალაქის კონტრაგენტობა ყოვლად მოუთავსებელია ერთადო. მაგრამ როგორც ვხედავთ, ბ. ალიბეგოვისათვის იმდენად ძვირფასი ყოფილა ტფილისის „მამობა“, რომ საბჭოს აზრი მას სრულებითაც არ აწუხებს.

სხვა საყურადღებო არა მომხდარა-რა გუშინ-წინდელ სხდომაზე, თუ საყურადღებოდ არ ჩავთვლით იმას, რომ საბჭომ, თანახმდ გამგეობის დადგენილებისა, უარი უთხრა იალტის ალექსანდრეს გიმნაზიის აღმშენებელ კომიტეტს შემწეობაზე. კომიტეტ განუზრახავს ხსენებულ გიმნაზიასთან პანსიონის დაარსება ფილტვებით სუსტ მოსწავლეთათვის, მაგრამ, რადგან საკუთარი ფული არა ჰყოფნია, მთავრობისაგან ხელის-მოწერის გამართვის ნება-რთვა გამოუთხოვია. ფული არც ჩვენ ქალაქს ჰქონია და ეს უარის თქმაც ამ გარემოების შედეგია.

ტფილისის სამოსამართლო პალატა

გამგეობის წევრთა გასამართლება.

12 დეკემბრის სხდომა

შემდეგი სიტყვა იყო **თავ. არღუთინსკი-დოლგორუკოვის** დამცველისა, **ნაფიც ვექილის ტესლენკოსი:** „როცა ცალკე კაცის მოღვაწეობა უნდათ გაარჩიონ და გადასწყვიტონ, უმოღვაწნია, თუ არა იმ კაცს, არ შეიძლება ამის მოღვაწეობიდან რომელიმე ნაწილი აიღონ, იმ გარემოებათაგან ამოჰგლიჯონ, რომელშიაც იგი წარმოებდა. ბრალმდებელი სწორედ ამის წინააღმდეგ მოიქცა. ბრალმდებელს სრულებით არ უნდოდა იმის ცოდნა, რა გარემოებათა შორის მუშაობდა გამგეობა. როცა დამცველეების თხოვნით რამდენსამე მოწმეს ჰკითხეს აქ და ამათაც ცოცხლად დაასურათეს გამგეობის მოღვაწეობა, ბრალმდებელი ამის კმაყოფილი არ დარჩენილა და მოწმების ჩვენებას დივერტისმენტი უწოდა. როცა ჩვენ გვესმის სიტყვა „დივერტისმენტი“, ჩვენ იმ წამსვე თვალ-წინ წარმოგვიდგება რაღაც დროს გასატარებელი, რომელიც სასამართლოს სრულებით არ შეეფერება. მე მეგონა ეს დივერტისმენტი კი არა, პირიქით, საპატიო და ყველასაგან პატივცემულნი კაცნი მოვიდნენ აქ, რომ საქმეზე გვიამბონ, იმ საქმეზე, რომელიც მათ უყვართ და რომელსაც ისინი წლობით და ათი წლობით თვითონ ემსახურებიან. ბ-ნ პროკურორმა ამათ ნათქვამს „გარსი“ უწოდა, რომლითაც სიმართლე დაიფარაო. სად არის მერე სიმართლე? იქმნება იმ განუზომელ გროვა ქაღალდებშია, რომლითაც მთლად დაიფარა პირველი გამოძიება? სწორედ ეს ქაღალდები იყო ის გარსი, რომელმაც მთლად დაჰფარა პირველ გამოძიების დროს სიმართლე და ეს საქმე სასამართლოს კარამდე მოიყვანა.

„თუ რამე სრულად გაკეთებული არ არის, ეს კიდევ არ ნიშნავს დაუდევრობას; დაუდევრობა მხოლოდ მაშინ ეთქმის კაცს, როცა შეუძლიან გააკეთოს და არ აკეთებს. ამ გვარადვე სჯის ბრალმდებელიც. ზარმაცებად და დაუდევრებად არ მიაჩნია ესენი ბრალმდებელს, იგი მხოლოდ იმას ამბობს, რომ ბრალდებულთ ის არ გაუკეთებიათ, რაც საჭირო იყოო. მერე რა უნდა გაეკეთებინათ? პროკურორი იმ აზრისაა, რომ იმათი მოვალეობა იყო ქალაქის კასის მხოლოდ გამრავლება, ქალაქის მეურნეობაზე ზრუნვა კი იმათი საქმე არ არის, ეს საბჭოსა და სხვა-და-სხვა კომისიების საქმეაო. პროკურორმა ქალაქის დებულების 95 მუხლი მოიყვანა და სთქვა, თითქოს ეს მუხლი ვალად სდებდეს გამგეობას იზრუნოს ქალაქის მეურნეობის „გამრავლებისათვის“ და არა იმისათვის, რომ ეს მეურნეობა გაავრცელოს და შეავსოს. არა, მე-95 მუხლში ეს არ არის ნათქვამი! იქ სწერია, რომ გამგეობა მოვალეა იზრუნოს ქალაქის მეურნეობის „გაუმჯობესებისათვის“. ბრალმდებელი იმ აზრისაცაა, რომ გამგეობის წევრთ არ უნდა ეწერათ და წარედგინათ საბჭოსათვის მოხსენებები. როცა ბ-ნ ბრალმდებელის სიტყვებს ვისმენდი, იმ დროს წარმომიდგა ჩვენი თვალ-უწვდენელი ქვეყანა და მასთან ერთად ასი, ან შესაძლებელია ათასი წევრი სხვა-და-სხვა გამგეობათა. როგორის სიამოვნებით ამოისუნთქავდნენ, რომ მართლა ესე იყოს; რომ ვინმე გამოჩნდებოდეს და გაანთავისუფლებდეს მათ მოხსენებების წერისაგან, რა თავისუფლად ამოისუთქავენ! მაგრამ ეს რომ ასე არ არის? ქალაქის თვით-მმართველობაში მოხსენების წერვა ისე აუცილებელი საჭიროებაა, როგორც სისხლის სამართალში გამამტყუნებელი ოქმი.

თავ. არღუთინსკის მოხსენებების შესახებ პროკურორი ამბობს, რომ ისინი „უმშვენიერესი“ იყოო. რა თქმა უნდა, პროკურორის პირიდან ამისთანა ქების სიტყვა ამ კაცის შესახებ, რომელსაც დაუდევრობას აბრალებენ, მეტად სასიამოვნოა. პროკურორი მხოლოდ ამბობს, რომ ეს მოხსენებები იმიტომ იწერებოდა, თავისს თავ-მოყვარეობა დაეკმაყოფილებინათ და საბჭოც გაკვირვებაში მოეყვანათ—აი მხოლოდ ამისთვისო. აბა, რას იტყვიან ეხლა იმის შესახებ ის ავადმყოფები, რომელნიც საავადმყოფოებში წამლობენ, ის ღარიბები, რომელნიც იმ თავ-შესაფარს შეეფარებიან ხოლმე, რომელიც ამ მოხსენებების წყალობითაა აგებული; რას იტყვიან ტფილისის მცხოვრებნი, რომელნიც ამ ჟამად კარგად განწყობილის საყასბოიდან იღებენ ხორცსა, რომელმაც ჯერ ბეითლების ხელში უნდა გაიაროს; რას იტყვიან ქალაქში მცხოვრებნი, რომელნიც თავის თვალით ჰხედავენ, რომ ქალაქის ეხლანდელი სანიტარული მდგომარეობა წინანდელზედ გაცილებით მაღლა სდგას, და სხვა-და-სხვა. და ყოველივე ამისათვის თავ. არღუთინსკის მოხსენებების მადლობელი უნდა ვიყოთ.

ჩადგა თუ არა სამსახურში თავ. არღუთინსკი, როგორც გამგეობის წევრი, პირველს ხანებშივე შეეხალა ქალაქის სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციას. რა დაწესებულებაა ეს დაწესებულება? რომელიღაც მოსაზრებით ტფილისში დაწესებულია წვრილ-წვრილი, კაპეიკიანი ბაჟები უმთავრესად კი გლეხებზედ და ვაჭრებზედ. ამ ბაჟების შაურობით და უზალთუნობით აკრება ადვილი არ არის. ვისიც ვალია ესა, უთუოდ უნდა კეთილ-სინიდისიერიც იყოს, ცოტაოდენი განათლებულიც და განვითარებულიც, რომ ადვილად გაარჩიოს რთული საქმე ხარჯების აკრებისა. ამისთანა კაცები კი ორ თუმნად არ დაიფასება თვეში და თუ ამათი საკმაო რიცხვი მოიწვიეთ ამ საქმისათვის, მაშინ აკრებილ ხარჯების ფულიდან უმეტესი ნაწილი ამათ ჯამაგირებზე წავიდოდა. ამიტომაც ისე იყო, რომ სავაჭრო პოლიციაში მოსამსახურენი „ცოტაფასიანები“ იყვნენ და უფროსი წილი ორ თუმანზე ზევით არ იღებდა. ჯერ თავიდანვე რამდენი უსიამოვნება და საყვედური გამოუწვევია სავაჭრო პოლიციის მოსამსახურეთა ვინაობას, 1897 წელს კი ეს დაწესებულება სრულიად დაძველდა, დაიშალა და გამგეობამ, სწორედ იმ გამგეობამ, რომელსაც ბრალად ედება სამსახურში დაუდევრობა და აქედან წარმოსდგა სავაჭრო-პოლიციაში უთავბოლობა, ამ გამგეობამ 1897 წლის დასაწყისში მოჰკიდა კიდეც ხელი, ისე მაგრად მოჰკიდა, რომ იმავე წლის მარტის თვეში, თავის არსებობის მესამე თვეს, კიდეც მოასწრო საბჭოში თავის პროექტის დამტკიცება, რომლით ქალაქის სავაჭრო-პოლიციის დაწესებულება ძირეულად უნდა გადაკეთებულიყო. საბჭოს დადგენილებით სავაჭრო პოლიცია, ე. ი. ქალაქის კეთილ-დღეობისა და უზრნველ ყოფის ნაწილი სრულებით უნდა მოშორებოდა გარდასახადების ნაწილს, ამისათვის ცალკე ბიურო უნდა დაეარსებინათ დიდი ფულითა. ამავე დროს საბჭომ ისეთი საშუალებაც შემოიღო, რომელიც სრულებით განაახლებდა მთელ სავაჭრო-პოლიციაში მოსამსახურეთა ვინაობას; გამოცხადებული იყო, რომ არა ნაკლები ოთხი კლასის ცოდნა ყველასათვის საჭირო იქნება, ვინც ამ დაწესებულებაში შემოსვლას მოისურვებსო. მაგრამ საბჭოს არ დასცალდა თავისი წადილის ასრულება, გუბერნატორმა შეაჩერა საბჭოს დადგენილება და საგუბერნიო სამართველომ-კი უარ ჰყო იგი. საბჭომ ერთხმად დაადგინა საგუბერნიო დადგენილების შესახებ უმართებულეს სენატს საჩივარი მიართვას ქალაქმაო. ეს საჩივარი სენატშია, მაგრამ აქამომდე არ გაურჩევიათ. საკვირველი და შეუძლებელი მდგომარეობა გამოვიდა აქედან: სავაჭრო-სამეურნეო პოლიცია მოსპობილია—იმისმა ბატონმა საბჭომ იმაზე უარი სთქვა. დამარხულია, მაგრამ მაინც სცხოვრობს. ნაწილ-ნაწილ შეკეთება-შესწორება იმისი შეუძლებელი გახდა. 1898 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის დროს გამგეობამ სთხოვა საბჭოს ქალაქში ბაჟების ამკრებებს ჯამაგირები მოუმატეთო, საფინანსო კომისიამ სრულებით სამართლიანად ურჩია უარი ეთქვა ამ სათხოვარზე, რადგან ძირეულად შეცვლა უნდოდათ ამ დაწესებულებისა. რა თქმა უნდა, ამ ცვლილებათა შემოღების გამო ხმა გავარდა, და სავაჭრო პოლიციაში მოსამსახურეთა შორის გულ-გრილობა ჩამოვარდა—ეს ამბავი ბევრჯელ გამოუცხადებია საბჭოსათვის გამგეობას. სიცოცხლე მოაკლდა ამ დაწესებულებას, დარჩა მხოლოდ უსულო სხეული და ამის წინამძღოლად უნდა ყოფილიყო თავ. არღუთინსკი თავის სამსახურის პირველ დღიდანვე.

რაც აქამდე ითქვა, საკმარისად აქარწყლებს ბრალმდებლის დამტკიცებას, ვითომ სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციისათვის ინსტრუქცია უნდა მიეცათ. 1897 წლის მარტში საბჭომ დაადგინა წინანდელი სავაჭრო-სამეურნეო პოლიცია მოისპოსო. როგორ შეეძლო მერე ინსტრუქცია ეწერა იმ დაწესებულებისათვის, რომლის მოსპობა თვითონვე დაადგინა.

საქალაქო დებულების მე-63 მუხლის ძალით, ახალის დაწესებულებისათვის ინსტრუქცია უნდა დაწერილიყო იმის დაარსების ერთის წლის შემდეგ. ახალი დაწესებულება არ შემოღებულა—ამაში გამგეობას არავითარი ბრალი არ მიუძღვის—და ამიტომ არც ინსტრუქცია უნდა დაწერილიყო. ესეც რომ არ იყოს, საქალ. დებულებ. მე-63, 78 და 103 მუხლების ძალით ინსტრუქცია მხოლოდ სავაჭრო პოლიციას უნდა მიეცეს და ხარჯების ამკრებ ბიუროს; სავაჭრო პოლიციას კი ესეთი ინსტრუქცია კიდევაც ჰქონდა. თუ სხვანაირად შევხედეთ საქმეს, მაშინ ინსტრუქცია გამგეობამ უნდა მისცეს ყოველ ნაწილს, ყოველ მოსამსახურეს, მათ შორის მეფარნეებსაც და დარაჯებსაც. ეს ხომ მთელი ზღვა ინსტრუქციებისა გამოვიდოდა, ტფილისი ხომ ჩაიღრჩობოდა ამოტელა სიმძიმის ქვეშ! ინსტრუქცია საჭირო არ იყო, იმიტომ რომ ყოველი მოსამსახურე ზედამხედველობის ქვეშე იყო და გამგეობა მუდამ თვალს ადევნებდა იმათ მოქმედებას. ან ვისთვის უნდა დაეწერათ ინსტრუქცია? იმათთვის, რომელთაც რუსული ენა ან ცუდად იცოდნენ ან სულ არა? ინსტრუქცია უნდა საბჭომ გამოსცეს და როგორ შეიძლება გამგეობას იმის ბრალი მოჰკითხოთ, რისიც მოვალე იყო საბჭო; გამგეობა საბჭოს მზრუნველი ხომ არ არის და არც საბჭოა გამგეობის ზედამხედველობის ქვეშე დაყენებული: თავის მოქმედებაში პასუხის მგებელი თვითონ არის.

მაგრამ თავად არღუთინსკი აქაც არ იყო უსაქმოდ. ბრალმდებელი იმას ცდილობს, რომ სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციას ჰქონდეს ინსტრუქცია, იმან კი უფრო მეტი მოინდომა და დაიწყო თვითონ გამგეობი-

სათვის ინსტრუქციის შედგენა, რადგან უამისობა ცუდად ეტყობოდა ქალაქის საქმეებს, შეადგინა კიდეც და ეს იმის ნიშანია, რომ ის აქაც საქმობდა.

თავ. არღუთინსკიმ კვიტანციის წიგნების და მარკების დარიგების საქმეებიც გააუმჯობესა. თუ რამდენიმე წიგნი დაიკარგა, გამგეობას არ უნდა დაედოს ბრალი, იმიტომ რომ რევიზიის დროს რევიზორებს მიჰქონდათ ის წიგნები და დიდის ხნის შემდეგ ისე აბრუნებდნენ უკან, რომ სია არ ჰქონდა ამ წაღებულ წიგნებს შედგენილი; ძნელია იმის გასოკვლევა, როდის დაიკარგა წიგნები—რევიზიამდე თუ რევიზიის დროსა. რამდენი მარკაც მიუღია სხვა-და-სხვა დროს გამგეობას, ყველა აღმოჩნდა; თუ უთავბოლოდ აწარმოებდნენ ამ მარკებს სავაჭრო პოლიციაში მოსამსახურენი, ეს გამგეობის უსაქმურობის ბრალი კი არ არის, სავაჭრო პოლიციაში მოსამსახურეთა უმრავლესობის გაუნათლებლობაა. გამგეობა რაც უნდა ცდილიყო დავთრების გაუმჯობესებას—არ შეეძლო რიგიანობა დაეწესებინა ამისთანა მოსამსახურეთა შორის. რაც შეეხება გამგეობის მიერ დავთრების შემოწმებას, ეს ხომ იყო. 1897 წლის სმეტაში შეტანილი იყო კიდევ ერთი ბუხჰალტერის მოსაწვევი ხარჯი; 1898 წლის მაისში ეს სმეტა დამტკიცდა და ამ დროიდან განსაკუთრებული ბუხჰალტერი ამოწმებდა სავაჭრო პოლიციის დავთრებს. ფარული კონტროლიც იყო დანიშნული ბაზრებში. ბრალმდებელი კმაყოფილი არ არის ამ კონტროლის წესით, მაგრამ სხვა რა წესის კონტროლი უნდა ყოფილიყო, ამას არ გვიჩვენებს. საუკეთესო დამტკიცება იმისი, რომ ხარჯები ქალაქს კარგად შემოსდიოდა, გამგეობას იმითი შეუძლია დაამტკიცოს, რომ ეს ხარჯები ამ წლებში სულ მატულობდა: კვირა დღეების ბაჟებმა 35% იმატა, საყასბოსამ—25%; სხვა შემოსავალმაც იმატა, თუმცა ამაზედ უფრო ნაკლებად. როგორ შეიძლება თავ. არღუთინსკის იმაში გამტყუნება, რომ ერთმა აგენტმა 222 მანეთი გაჰფლანგა, თუმცა ბოლოს შეავსეს კიდეც ეს ფული. ეს ხომ რევიზიამდე თითონ გამგეობამ აღმოაჩინა, აგენტი დაითხოვა და ფული კასაში შემოატანინა. აკრებილი ხარჯები კასას დროზედ შემოსდიოდა, იგვიანებდა ხოლმე ამ ფულებთან წარმოსადგენი ქაღალდები, ცნობები, მაგრამ უფროსს ზედამხედველს სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციისას ბ-ნ ჯაბადარს თავისი ზანდუკი ჰქონდა, სადაც იმ წამსვე შეინახავდა აგენტებისაგან მიღებულ ფულს, თუ ბუხჰალტერიაში ვერ მოასწრებდნენ შემოსულ ფულის აღნიშვნას. მართალია, ერთხელ მოხდა, რომ ფული 27 დღის შემდეგ აღნიშნეს შემოტანილად, მაგრამ ეს იქიდან წარმოსდგა, რომ ცნობის წარსადგენი ბლანკები სტამბამ დროზედ ვერ დაბეჭდა, თუმცა ფული ქალაქის კასაში იყო შენახული.

ამგვარად თავ. არღუთინსკის წინააღმდეგ ბრალმდებელის მიერ წარმოდგენილი საბუთები რომ გავარჩიოთ, დავრწმუნდებით თ. არღუთინსკის საქმიანობაში და სავაჭრო პოლიციის საქმის წარმოებაში ბევრ ახალ წესების შემოღებაში. ბრალმდებელმა კიდევ ერთი საყვედური გამოაცხადა აქ, ვითომ სავაჭრო-პოლიციის მოსამსახურეთაგან ცოტას ითხოვდნენ სამსახურიდანაო, მაგრამ იმავე ბრალმდებელმა ის დათხოვნილები მოაწოდა იმისთვის, რომ თავის უფროსის წინააღმდეგ ილაპარაკონ, რომელმაც ისინი უსინიდისობისათვის დაითხოვა. გამგეობის წევრებმა კიდევაც შეჰსვეს აქ ფიალა სიმწარისა.

საქ. დებ. მე-103 მუხლ. ძალით, სახლის პატრონებზე დარჩენილ ფულის აკრება მხოლოდ შვიდი თვის შემდეგ შეიძლება, როცა დანიშნულ დროს გადააცილებს ხარჯის მომცემი. ამ ხარჯის წლიური შემოსავალი სულ 340 ათასი მანეთია, ამის ნახევარი, 170 ათასი მანეთი, შეუძლიათ არ შემოიტანონ სახლის პატრონებმა და დარჩენილ ვალად ითვლება მათზე და გამგეობასაც არ შეუძლია იმის აკრებას შეუდგეს დრომდე. 100 ათასი კი არა, როგორც ჰხედავთ, 170 ათასიც რომ გადაუხდელი იყოს, მაშინაც არ არის-რა გამგეობისათვის „სასირცხვილო", როგორც ბრალმდებელი ამბობს.

თავ. არღუთინსკის ქალაქის მეურნეობის სხვა დიდი ნაწილებიც ებარა. ამათ წარმოებაში იმას არ ამტყუნებენ, რადგან ჩინებულად აწარმოებდა მათ. ქალაქის მილის წყლის ხარჯების აკრება მოაწესრიგა, განათების საქმეც მოიჯარადრეს ჩამოართვა და თვითონ ქალაქს აღებინა. მაგრამ ყველაზე უფრო მეტი ქალაქის სასანიტარო საქმეებში გააკეთა თავ. არღუთინსკიმ: ამის მეოხებით აგებულია ორი საავადმყოფო, ღამით თავშესაფარი ღარიბთა, საყასბოზე საბეითალო ზედამხედველობა შემოიღო, ხორცის გასინჯვა და დაბეჭდვა და სხვა-და სხვა. ქალაქის სასანიტარო საქმეებზე იხარჯებოდა 20 ათასი მანეთი, ამ ჟამად კი ასი ათასი, საიუბილეო გამოფენაზე სასანიტარო წესების გავრცელებისათვის ქალაქმა უპირველესი საჩუქარი მიიღო.

საქალაქო დებულების ერთი მუხლია დავიწყებული, რომლის ძალით, თუ გამგეობა რიგიანად არ ეპყრობა თავის მოვალეობას, ადმინისტრაცია მოვალეა ეს გარემოება ჯერ საბჭოს აცნობოს; საბჭოს შეუძლია არ დაეთანხმოს ადმინისტრაციას და სადავო საკითხი სენატამდე უნდა მივიდეს. ამ საქმეში ეს მუხლი დებულებისა არ იყო შეწყნარებული—საბჭოს არ ჰკითხეს, მოსწონს თუ არა გამგეობის მოქმედება. ბრალმდებელი აცხადებს აქ, ქალაქს ზარალი მოუვიდაო, მაგრამ ვინ დაამტკიცა ეს ზარალი—არა სჩანს. გარდა იმ ფულისა, რომელიც ყუზანოვმა გაჰფლანგა და მერე კიდეც შეაისო, ზარალი არსადა სჩანს.

ბრალმდებელმა ყოვლის მხრით დაიგვიანა, რადგან ყოველთვის ადვილად შესაძლებელი ნაკლი ქალაქის საქმეების წარმოებისა წინადვე შემჩნეული იყო თუ ხმოსნებისგან, თუ კომისიებისგან, ბრალმდებელმა მხოლოდ გაიმეორა ისინი, მაგრამ არ უნდა დაივიწყოს, რომ კომისიის მხრით მხოლოდ აზრი იყო წარმოთქმული, მხოლოდ გარჩევა იყო მოქმედებისა. ბრალდება-კი, მოგეხსენებათ, დასჯას მოითხოვს. გარჩევა მოქმედებისა ყოველთვის უნდა იყოს. წმინდა უკმაყოფილება—ღერძია ყოველისავე წინმსვლელობისა. გარჩევა საქმისა რომ საკმაო საფუძველი იყოს გამტყუნებისა, მაშინ ყველა გამგეობისათვის ერთი ყალიბით ჩამოსხმა შეიძლებოდა გამამტყუნებელ ოქმისა.

ყველას არ ებედება ამისთანა ბედი: თავ. არღუთინსკის მოღვაწეობაში ყველაფერი გამორკვეულია, გარჩეულია, შემოწმებულია და ისეთი არაფერი არ უნახავთ, რომ სამარცხვინოდ ხდიდეს მას რაიმე. ამ საქმიდან ერთი ნამცეცაც არა შებღალავს რა იმის პატიოსან სახელს.

ეს გასამართლება იმისათვის განუზომელი სულის წუხებაა, მაგრამ ამასთანავე ერთად დიდი საჩუქარიცაა. ის დარწმუნებულია, რომ სამართალში მიცემა ჯერ კიდევ არ ნიშნავს სასჯელში ჩავარდნას. იგი თქვენგან ჭეშმარიტ განაჩენს მოელის".

(შემდეგი იქნება)

პროვინცია

ერწო (თიანეთის მაზრა) გაშენებულია ბარ ადგილას, რომელიც ოთხივე კუთხივ შემოზღუდულია ქედებით და შესდგება 5 საზოგადოებისაგან 1095 კომლამდე მცხოვრებლებით. სწავლა-განათლებით ძალიან ჩამორჩენილნი და დაქვეითებულნი არიან. აქ არსებობს მარტო ტოლათ-სოფლის საზოგადოებაში ს. ამტრის-ხევში პირველ-დაწყებითი ერთ-კლასიანი სასწავლებელი, რომელშიაც წლის დაწყებიდან სწავლობს ხოლმე 50-მდე მოწაფე, ხოლო გაზაფხულობით კი 20. ეს არა სასიამოვნო მოვლენა იმითი აიხსნება, რომ ერწოელებს სწავლის სურვილი არა აქვთ.

აგერ სამ თვეზე მეტია, რაც ერწოში საქონლის ჭირი მძვინვარებს. ორი ვეტერინარია დანიშნული.

ამ ჟამად აქ გავრცელებულია ავადმყოფობა, რომლითაც ბევრნი იხოცებიან. ამ ცოტა ხანში ს. საყდარიონში მოკვდა 9 ბავშვი და ორიც ნადირაანთ-ხევში. მთელ თიანეთის მაზრაში მარტო ორი ექიმია და, რაც უნდა თავ-გამოდებით უწამლონ ხალხს, მაინც ყველას ვერ გასწვდებიან.

ერწოში მიწის სიმდიდრე მადნეულობა გამოჩნდა. თხოვნა-თხოვნაზე მიდის სამმართველოში. მთხოვნელთაგანი მხოლოდ ერთია ქართველი. მთელი ერწო მოფენილია ოქროსა და სხვა მადნების მძებნელებით და ამ ცოტა ხნის განმავლობაში მუშაობასაც შეუდგებიან, თუ ამინდებმა ხელი არ შეუშალა. ს. თრანის ახლო, ტოლათ სოფლის საზოგადოებაში თ. გ. გ. ბარათაშვილის საკუთარ მამულში აგრეთვე აღმოაჩინეს ვერცხლის მადანი. ერთი სიტყვით, ამ ჟამად მადნებსა-შინა ვიმყოფებით!

დ. გოჯაშვილი.

საღამოს დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან")

18 დეკემბერი.

კიევი. 14 დეკემბერს. საღამოს 6 ს. 35 წ., დიდი მთავარი კონსტანტინე კონსტანტინეს ძე ქალ. სუმში წავიდა კადეტთა კორპუსის გასასინჯად. 16 დეკემბერს, დიდი მთავარი ისევ კიევში დაბრუნდა და საქალაქო თეატრში წაბძანდა. 17 დეკემბერს, საღამოთი დიდი მთავარი კიევიდან წავიდა.

მოსკოვი. კომისიამ დაადგინა, რომ ბოგაროდსკის ფერმაზე სასოფლო-სამეურნეო კურსები 1 მაისს გაიხსნასო და სწავლამ სექტემბრამდე გასტანოსო. მოსწავლე ქალთა რიცხვი 30 არ უნდა აღემატებოდეს. საშუალო განათლება უნდა ჰქონდეთ მიღებული. თვეში 25 მანეთს გადიხდიან: 15 მანეთ ხარჯის ფულს და 10 მან. ლექციებისას.

ტამბოვი. 17 დეკემბერს, რეპეტიციის დროს, აქაურ თეატრში დირექციისაგან დათხოვნილი სუფლიორი კანტორაში მოვიდა და უმთავრესს გამგეს არტისტს რუდოლფს კრამესს და არტისტს ბარსკის ორჯერ რევოლვერი ესროლა, მაგრამ დააცდინა—ერთი ტყვია თითონვე მსროლელს მოხვდა ხელში და დაუშავა.

ლონდონი. სამხედრო სამინისტროსაგან გამოცხადებული ცნობებიდა სჩანს, რომ ტვიფონტეინთან ბრძოლის დროს (საცა დევეტმა დაამარცხა ინგლისელები) 50 ჯარის-კაცი დაუჭრიათ, 53 მოუკლავთ, ბრძოლის შემდეგ 4 მომკვდარა ჭრილობისაგან.

ლვოვი. სეიმი. სანამ სეიმი მორიგ საქმეების განხილვას შეუდგებოდა, თავადმა ჩარტოძიჟსკიმ შემდეგი განაცხადა: „ამ ჯერად სეიმი მეტად საოცარ პირობების დროს შეიკრიბა. საზღვარ-გარეთ მეტად საშინელი ამბები მოხდა. ეს თითქმის ბოროტ-მოქმედების მსგავსი ამბები გვიმტკიცებენ, რომ ჩვენ თანამოძმეებს უსამართლოდ ექცევიან და სდევნიან. ყველა ქვეყნებმა შესანიშნავი თანაგრძნობა გამოუცხადეს ჩვენ უსამართლოდ დევნილ თანამემამულეებსაო". ყველა პოლონელი დეპუტატები ჩარტოძისკის მიემხრნენ.

პეკინი. პრინცი ცუნი, რომელიც ეხლა ბოლდიხანთან იმყოფება, 1902 წლის დამდეგს ერთი გარდაცვალებული მონგოლელი გენერლის შვილი-შვილის შეირთავს.

ლონდონი. „ნაციონალ რევიუ"-ში ერთი რუსის დიპლომატის წერილი დაიბეჭდა. დიპლომატი იმ აზრისაა, რომ ინგლისი და რუსეთი უნდა შეთანხმდნენო. დიპლომატი ამბობს: ამ შეთანხმებას ყველაზე ძლიერ ის აბრკოლებდა აქამდე, რომ ინგლისი ეჭვის თვალით უცქეროდა რუსეთის მოქმედებას საშუალო აზიაში და შეცდომით ეგონა, რომ რუსეთს ინდოეთის წართმევა სწადიანო. რუსეთმა საშუალო აზია მარტო გარემოებათა ზედ მოქმედებით დაიპყრო. წერილის ავტორი ჰფიქრობს, რომ რუსეთისა და ინგლისის მეზობლობა საშუალო აზიაში სასარგებლოა, რადგანაც ეს ქვეყნები ერთმანეთს მუდმივ კონტროლს უწევენო. ორივე ქვეყანას ისეთი დიდი ინტერესები აქვთ, რომ ამ ინტერესების დასაცველად საჭიროა ერთმანეთს ხათრითა და თავაზიანად მოექცნენო. ავტორი ირწმუნება, არც ერთი რუს-სახელმწიფო მოღვაწე არ [illegible], რომ ინდოეთში შესევაზე სერიოზულად ეფიქროსო. წერილის ბოლოში ავტორი რჩევას იძლევა: ჩინეთის თაობაზედაც ამნაირივე შეთანხმება ჩამოვაგდოთო.

პენზა. ხელმწიფე იმპერატორმა ბრძანა: პენზის საურთიერთო დაზღვევის [illegible]ლაქო საზოგადოებას 250,000 მან. [illegible]ეცეს სესხადო იმ ზარალის შესავსებად, რომელიც ცეცხლისაგან მოუვიდა ამ საზოგადოებასაო; ამას გარდა ქ. პენზასაც 100000 მან. მიეცეს სესხად, რომ თავისი მოვალეობა შეასრულოს ადგილობრივი საურთიერთო დაზღვევის საზოგადოების წინაშეო.

გამომცემელი და დრ. რედაქტორი ალ. ჯაბადარი.

გამოსადეგი ცნობანი

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში კი—ტფილისის).

ა) **ტფილისიდან** ბათუმისაკენ: 1) საფოსტო მატარებელი გადის საღამოს 7 ს. 45 წ. (8 ს 52 წ.); 2) სამგზავრო გადის დილის .9 ს. 30 წ. (10 ს. 28 წ.).

ტფილისიდან ბაქოსაკენ: 1) სწრაფი მატარ. გადის (მხოლოდ პარასკეობით) ნაშუადღევის 2 ს. 32 წ. (3 ს. 30 წ.); 2) საფოსტო—გადის დილის 11 ს. 47 წ. (12 ს. 45 წ.); 3) სამგზავრო—გადის საღამ. 9 ს. 36 წ. (10 ს. და 34 წ.).

ტფილისიდან ყარსისაკენ: საფოსტო მატარ. გადის საღამ. 10 ს. (10 ს. 58 წ.).

ტფილისიდან ბორჯომში: სამგზავრო მატარ. გადის შუადღის 1 ს. 44 წ. (2 ს. 42 წ.).

ბ) **ქუთაისიდან** ბაქო-ტფილისისაკენ 1) გადის შუადღის 12 ს. 20 წ. (1 ს. 18 წ.); 2)—შუაღამის 2 ს. 12 წ. (3 ს. 10 წ.).

ქუთაისიდან ბათუმისაკენ: 1) მატარ. გადის ღამის 3 ს. 32 წ. (4 ს. 30 წ.) (ამავე მატარებლით შეიძლება შორაპნამდე მიმავალ მატარებლით წასვლა რიონიდან); 2) გადის საღამოს 6 ს. 40 წ. (7 ს. 38 წ.).

ქუთაისიდან შორაპნამდე—გადის ნაშუადღევის 3 ს. 30 წ. (4 ს. 28 წ.).

გ) **ბათუმიდან** ტფილისამდე და ბაქომდე 1) საფოსტო მატარ. გადის საღამ. 10 ს. 10 წ. (11 ს. 8 წ.); 2) სამგზავრო მატარ. გადის დილის 8 ს. 58 წ. (9 ს. 56 წ.).

განცხადებანი

გამოვიდა და ისყიდება

საქართველოს ყველა წიგნის მაღაზიებში

სიმონ ქვარიანის ლექსები

ფასი 25 კაპ.

ვისაც უნდა ფას-დადებით იყიდოს, მან უნდა მოგვმართოს ჩვენ: Квирилы. Типографія Гачечиладзе.

(5—2)

„წიგ. გამომც. ქართველთა ამხანაგობის"

კიოსკში,

ლორის-მელიქოვის ქუჩა, ალექსანდროვის ბაღის კუთხეში, იყიდება ამხ. გამოცემული წიგნები:

	მ.	
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა—პოემა ბაჩანასი.	—	
იოსებ დავითაშვილის ლექსები. . . .	—	50
ალ. ყაზბეგის I, II და III ტომი თითო .	1	—
იგივე IV ტომი კარგ ქაღალდზე . .	1	50
ი. ჭავჭავაძის I ტომი	—	70
იგივე II და III ტომი თითო . .	—	60
იგივე IV ტ. ორ წიგნათ.	—	80
სოფლის კუნწულა—დ. მაჩხაანელისა . .	—	10
სიბრძნე-სიცრუვე—საბა სულხან ობელიანისა	—	40
აკაკი წერეთლის I და II ტომი თითო. .	—	60
რაფ. ერისთვის I ტომი	—	60
საქართველოს წარსული დრო—პოტტოსი.	—	20
სამზარეულო—ქართული და ევროპიული საჭმელებისა.	1	20
აივენგო, რომანი—ვალტერ სკოტისა . .	—	50
სიბრძნე ბალავარისი	—	
ალა-მამად-ხანის შემოსვლა ტფილისში. .	—	15
ღვინის დაყენება პროფეს. ვ. პეტრიაშვილისა	1	
რძე, მისივე	1	
ცეცხლითა და მახვილითა, რომანი—გენრიკ სენკევიჩისა	—	
დასტურ-ლამა.	—	20
ტარტიუფი, კომედია 5 მოქ. მოლიერისა .	—	50
სურათები საქართველოს მეფეთა, დედოფალთა და ბატონიშვილთა. . . .	—	20

პროვინციელთ შეუძლიანთ წიგნები ფას დადებით გაიწერონ, ხოლო გაწერილ წიგნების ფასის ერთი მესამედი პირველად უნდა წარმოადგინონ. მანეთზე ნაკლები ფული შეუძლიანთ ფოსტის მარკებით გამოგზავნონ. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ Грузинское Издательское Товарищество.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 18 Декабря 1901 г.

ელექტრონით მბეჭდავი სტამბა წიგნების გამომც. ქართვ. ამხანაგობისა.